

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
XIX НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
Одеського державного екологічного університету
(25-29 травня 2020 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2020**

Селезньов А.Ю., маг. гр. МЗА-19

Науковий керівник: Данілова Н.В., канд. геогр. наук

Кафедра Агрометеорології та агроекології

Одеський державний екологічний університет

ОЦІНКА МІНЛИВОСТІ ВРОЖАЙНОСТІ ЛЬОНУ-ДОВГУНЦЮ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Льон – олійна та кормова культура. У насінні льону олійного міститься до 45% олії, яка швидко висихає (йодне число 175-195), утворюючи тонку гладеньку блискучу плівку. Оліфа з льону є якісною фарбою в електротехнічній, авіаційній, автомобільній, ливарній, суднобудівній промисловості. Олію використовують у миловарінні та медицині, для їжі та у харчовій промисловості. Ляну олію вживають в їжу в разі порушення обміну речовин та при атеросклерозі. Завдяки вмісту ненасичених жирних кислот (олеїнова, лінолева, ліноленова, ізо ліноленова), олія сприяє зниженню вмісту холестерину в крові. Насіння і олію льону використовують також як лікарські засоби з протизапальною дією, застосовується при запаленні та виразках шлунково-кишкового тракту. Із олії одержують препарат лінетол для лікування опіків шкіри. Льон має велику кормову цінність. В одному кілограмі насіння міститься 1,8 кормових одиниць, а в макусі – 1,2 к.о. Макуха містить 33% білка та близько 9% жиру і за кормовими якостями переважає макуху інших рослин, з зв'язку з легким засвоюванням тваринами.

Метою даного дослідження було оцінити просторово-часову мінливість урожайності льону в Сумській області за 30-ти річний період з 1985 по 2014 рік.

Для оцінки врожайності сільськогосподарських культур в різних регіонах або прогнозування тенденції урожайності на найближчі роки в практиці агрометеорології найчастіше застосовують два методи – найменших квадратів і гармонійних вагів.

Метод найменших квадратів полягає в знаходженні параметрів моделі тренду, що мінімізують її відхилення від точок вихідного тимчасового ряду, тобто в мінімізації суми квадратичних відхилень, що спостерігаються і розрахованими величинами. Модель тренду може відрізнитися по виду. Її вибір у кожному конкретному випадку здійснюється відповідно до низки статистичних критеріїв. Метод найменших квадратів широко застосовується в прогнозуванні в силу його простоти і можливості реалізації на ЕОМ. Недолік даного методу полягає в тому, що модель тренду жорстко фіксується, а це робить можливим його застосування тільки при невеликих періодах попередження, тобто при короткостроковому прогнозуванні.

Льон-довгунець вирощують у зоні Полісся (57% у 2014 р. проти 76% у 2012 р.) та Лісостепу (57% у 2014 р. проти 76% у 2012 р); у зоні Степу він не представлений взагалі. Його вирощують у 4 областях України: Сумській, Чернігівській, Житомирській – по 0,5 тис. га і Хмельницькій – 0,1 тис. га. Після 2000 р. льон довгунець не висівають у Волинській, Івано-франківській,

Київській, Рівненській, Чернівецькій та Львівській областях. Це пов'язане із зміною пріоритетів аграрної політики, скасуванням державних дотацій до 40% від виробничих затрат, які раніше стимулювали його виробництво, і закриттям 30 льонокомбінатів і льононасіневих станцій. Так, у 2013 р. в Україні працювало всього 4 льоносіючих сільськогосподарських підприємства, тоді як наприкінці 2008 р. Саме ці райони мають найбільш сприятливі умови до вирощування льону як природнокліматичні: висока зволоженість земель, велика кількість опадів, так і наявність густої мережі льонозаводів, традиції зайнятості сільського населення вирощуванням льону”.

Був проведений аналіз динаміки врожайності льону в Сумській області за 30 років з 1985 по 2014 рік, розраховані лінії трендів методом гармонійних вагів і проведена оцінка правильності вибору тренду врожайності льону. Вирівняний рівень урожайності на початок аналізованого періоду склав 3,2 ц/га. Наприкінці досліджуваного періоду врожай збільшився на 4,4 ц/га і склав 7,6 ц/га. Під впливом погодних умов окремих років урожай значно варіював. Мінімальне значення урожаю льону (3,0 ц/га) спостерігалось три роки підряд – в 1997, 1998 та 1999 році, а максимальне значення – в 2013 році і склало 13,2 ц/га.

Вплив погодних умов на врожайність у вигляді відхилень представлено на графіку відхилень урожайності льону від лінії тренду в Сумській області.

З розглянутого періоду в 16 роках спостерігалися сприятливі погодні умови, що дало можливість отримати збільшення урожаю від 0,34 до 3,66 ц/га. В інші роки погодні умови негативно вплинули на врожай, що виразилося в негативному відхиленні урожаю від тенденції від -0,41 до -2,85 ц/га.

Також була дана оцінка правильності вибору тренду урожайності льону-довгунцю в Сумській області.

Список використаних джерел

1. Шкарлет С.М., Коробка А.М. Стан та тенденції діяльності підприємств галузі льонарства України. Вісник аграрної науки Причорномор'я, 1, 2013. С. 35-41.
2. Москаленко А.М., Москаленко В.А. Історикоекономічні аспекти розвитку вітчизняного льонвиробництва. Економіка АПК, 6, 2007. С. 41–46.
3. Писарева Я. Подняться на льне // Агроперспектива. – 2014. – № 4. С. 30-33.
4. Паливода О.М. Перспективи розвитку льонарства України на основі формування територіально-виробничих кластерів // Легка промисловість. – 2009. – № 1. С. 46-48.
5. Марков І. Секрети успішного вирощування льону довгунця. Агробізнес сьогодні, 4(299), 2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.agrobusiness.com.ua/agronomiiasiogodni/2803sekretyuspishnogovyroschuvannialionudovguntsia.html> .
6. Польовий А.М. Моделювання гідрометеорологічного режиму та продуктивності агроєкосистем: Навчальний посібник. К.: КНТ, 2007. 344 с.